

การตลาดของหีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทรา

MARKETING OF COFFINS IN CHACHOENGSAO PROVINCE

วัลภา ยูติวงศ์¹Wanlapa Yutiwong¹สันติ สุขสาธิต²Santi Suksard²ทรงกลด จารุสมบัติ³Songklod Jarusombati³ชัชวาลย์ สุทธิศรีศิลป์¹Chudchawan Sutthisrisinn¹วุฒิพล หัวเมืองแก้ว²Wuthipol Hoamuangkaew²

ABSTRACT

Objectives of the study were to examine the production and marketing of coffin in Chachoengsao province. Data was gathered by employing the designed questionnaires to interview sampled coffin producers. Results of the study indicated that in 2003 all of coffin factories in the province were classified as small firms. The main material used for coffin production were wood-based panels and lumber at quantity of 13,995.84 and 9,119.55 ft³, respectively. The total producing number of coffins was 5,026. Problems related to coffin production were lack of fund, high raw material price, related official regulation, repetitive tax and lack of skill labour. Analysis of marketing mix analysis of coffin showed that, there are two coffin types namely Thai and Christian type. The length, width and height of coffins were ranging from 183-200, 45-52, and 40-50 cm. respectively. Coffin price depended on the lumber used for production, quality of decoration material, number of additional base level, and width. The distributions of coffins produced in the province were about 91.88 percent was available in retailers, the rest of 7.76 and 0.36 percent were directly sold to buyers and through affiliate in the province. Marketing promotion undertaken by the producers were transportation service, offer credit, dead body injection, price discount, and serving with free tea-leaves.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิต และการตลาดของหีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการศึกษาพบว่า ในปี พ.ศ. 2546 ผู้ผลิตหีบศพทั้งหมดเป็นผู้ประกอบการรายย่อย วัสดุหลักที่ใช้ในการผลิตหีบศพ ได้แก่ แผ่นไม้ประกอบ และไม้แปรรูปจำนวน 13,995.84 และ 9,119.55 ฟูต³ ตามลำดับ หีบศพที่ผลิตได้มีจำนวน 5,026 ลูก ปัญหาที่พบในการผลิตหีบศพได้แก่ ขาดเงินทุนหมุนเวียน วัสดุมีราคาแพง กฎระเบียบของทางราชการ ภาษีซ้ำซ้อน และขาดแรงงานที่มีคุณภาพ การวิเคราะห์ส่วนประสมการตลาดพบว่า หีบศพที่จำหน่ายมี 2 ประเภทคือ หีบศพไทยและหีบศพคริสต์ ขนาด

¹ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช จตุจักร กรุงเทพฯ

² ภาควิชาการจัดการป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ

³ ภาควิชาวนผลิตภัณฑ์ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ

ของหีบศพมีความยาวอยู่ระหว่าง 183-200 เซนติเมตร ความกว้างประมาณ 45-52 เซนติเมตร และความสูงประมาณ 40-50 เซนติเมตร ราคาของหีบศพขึ้นอยู่กับไม้ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตหีบศพ วัสดุที่ใช้ตกแต่งหีบศพให้สวยงาม จำนวนชั้นฐานของหีบศพที่เพิ่มขึ้น และขนาดความกว้างของหีบศพที่เพิ่ม การจำหน่ายหีบศพของผู้ผลิตในจังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า มีการจำหน่ายให้ร้านค้าปลีกคิดเป็นร้อยละ 91.88 จำหน่ายให้ผู้ซื้อในจังหวัดฉะเชิงเทราร้อยละ 7.76 และจำหน่ายผ่านตัวแทนในจังหวัดฉะเชิงเทราร้อยละ 0.36 การส่งเสริมการตลาดของผู้ผลิตหีบศพ ได้แก่ การบริการขนส่งหีบศพ การให้เครดิตในการชำระเงิน การให้บริการจัดยาศพ การลดราคา และการแถมใบชา

คำนำ

“ไปไม่กลับ กลับไม่คืน พื้นไม่มี หนีไม่พ้น” มนุษย์ทุกคนหนีไม่พ้นนั่นก็คือความตาย สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความตายของมนุษย์อย่างหนึ่งก็คือหีบศพ ในอดีตประเทศไทยมีปริมาณไม้มากและหาง่าย การทำหีบศพจะใช้ไม้มีค่าเป็นวัตถุดิบ โดยเฉพาะผู้ที่มีฐานะร่ำรวยนิยมใช้ไม้จำปา ไม้สัก ทำหีบศพ แต่ในปัจจุบันมีการขาดแคลนไม้เนื่องจากการยกเลิกการทำสัมปทานป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2532 ทำให้ไม้ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการทำหีบศพหาได้ค่อนข้างยากประกอบกับในปัจจุบันได้มีการใช้แผ่นไม้ประกอบ เช่น ไม้อัด แผ่นใยไม้อัดความหนาแน่นปานกลางเป็นวัตถุดิบในการผลิตหีบศพแทนไม้ที่หาได้ยากในปัจจุบัน ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2545 มีอัตราการเกิดของประชากรในประเทศเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 0.75 หรือ 771,787 คน และอัตราการตายของประชากรในประเทศในช่วงปีดังกล่าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 หรือ 326,583 คน (กรมการปกครอง, 2546) ดังนั้นการใช้หีบศพจึงมีความจำเป็น การศึกษาเกี่ยวกับการตลาดของหีบศพยังไม่มีการทำวิจัย ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องดังกล่าวโดยทำการศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำการศึกษาระดับประเทศ จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกของประเทศไทย มีประชากรในปี 2545 จำนวน 649,758 คน มีอัตราการเกิดเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2544-2545 คิด

เป็นร้อยละ 1.1 หรือ 6,250 คน และมีอัตราการตายในช่วงเวลาดังกล่าวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.99 หรือ 3,580 คน (กรมการปกครอง, 2546) การศึกษาการตลาดของหีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทรา ทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปในการผลิตหีบศพ ปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตหีบศพ ส่วนประสมการตลาดตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในด้านการผลิต และการตลาดของหีบศพ เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับหีบศพ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผลิต และการตลาดของหีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทรา

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

ในการศึกษานี้ได้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คำถามที่ใช้ในแบบสอบถามมี 2 ลักษณะคือ คำถามแบบปลายปิด (closed-ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (opened-ended question) เพื่อให้ได้ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วิธีการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตหีบศพในจังหวัดฉะเชิง-

ตรา ทั้งหมดจำนวน 9 ราย (สำนักงานป่าไม้จังหวัด
ฉะเชิงเทรา, 2546) ระยะเวลาทำการวิจัยตั้งแต่เดือน
กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2547

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ทำการรวบรวมข้อมูลจาก
เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป
ของหีบศพจาก internet จำนวนโรงงานผลิตหีบศพ
และรายชื่อผู้ประกอบการจากสำนักงานป่าไม้จังหวัด
ฉะเชิงเทรา และตรวจเอกสารจากเอกสารเผยแพร่
ต่างๆ ที่เกี่ยวกับหีบศพ

ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล

เริ่มจากการสอบถามผู้ผลิต ร้านค้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับหีบศพเพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ที่เกี่ยว
กับหีบศพ หลังจากนั้นทำการเก็บข้อมูลทุติยภูมิและ
ปฐมภูมิ โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับหีบศพ
จากหน่วยงานของราชการและเอกชน พร้อมทั้งทำการ
ทดสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้นกับผู้ประกอบการผลิต
หีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทรา และทำการแก้ไขแบบสอบ
ถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดของ
หีบศพโดยสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตหีบศพโดยใช้
แบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่เก็บมา
ข้างต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องของ
ข้อมูลแล้วมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การผลิตหีบศพ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต
หีบศพ วัตถุดิบ ขั้นตอนการผลิตและปัญหาการผลิต
ทำการวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ ในการ
อธิบายผล

2. การตลาดของหีบศพ ทำการวิเคราะห์ส่วน
ประสมการตลาด (marketing mix) ซึ่งประกอบด้วย
1) ผลิตภัณฑ์ (product) ได้แก่ ประเภทของหีบศพ
คุณภาพของหีบศพ ขนาด การรับประกันและการรับ
คืน 2) ราคา (price) ได้แก่ ปัจจัยที่มีผลต่อราคาของ
หีบศพ ราคาขายปลีกและขายส่งของหีบศพ และระยะ
เวลาชำระเงิน 3) การจัดจำหน่าย (place) พิจารณา
จากช่องทางการตลาด และ 4) การส่งเสริมการตลาด
(promotion) รูปแบบต่างๆ ที่ใช้ในการส่งเสริมการ
ตลาด โดยใช้ความถี่ และค่าร้อยละ ในการอธิบายผล

ผลและวิจารณ์

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการผลิตหีบศพ

จากการศึกษาพบว่าโรงงานผลิตหีบศพในจังหวัด
ฉะเชิงเทรา มีจำนวนทั้งสิ้น 9 โรงงาน ตั้งอยู่ในอำเภอ
เมือง 7 โรงงาน อำเภอบางคล้า 1 โรงงาน และอำเภอ
พนมสารคาม 1 โรงงาน ผู้ประกอบการผลิตหีบศพ
ทั้งหมดเป็นผู้ประกอบการรายย่อย เงินลงทุนที่ใช้ใน
การผลิตหีบศพอยู่ระหว่าง 10,000 – 81,700 บาท
เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตหีบศพได้แก่ เลื่อยวงเดือน
เครื่องขัด กบไสไม้ไฟฟ้า กำลังแรงม้าของเครื่องจักร
ที่ใช้อยู่ระหว่าง 2.50–12.00 แรงม้า โรงงานผลิต
หีบศพแห่งแรกในจังหวัดฉะเชิงเทรา ตั้งขึ้นในปี
พ.ศ. 2515

วัตถุดิบ

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตหีบศพในปี พ.ศ. 2546
แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วัตถุดิบหลักในการผลิตหีบศพ ได้แก่ ไม้
แปรรูปและแผ่นไม้ประกอบ (wood-based panels)
มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ไม้แปรรูป ชนิดไม้ที่ใช้ในการผลิตหีบศพ
ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ ไม้กระบาก ไม้จามจุรี

และไม้ทุเรียน ซึ่งเป็นไม้ที่มีเนื้อแข็งปานกลาง ราคาไม่แพง หาซื้อง่าย ผู้ผลิตจะนำมาใช้ทำโครงและฐานของตัวหีบศพ ปริมาณไม้ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตหีบศพมีจำนวน 9,119.55 ลูกบาศก์ฟุต

1.2 แผ่นไม้ประกอบ ที่ใช้ในการผลิตหีบศพประกอบด้วยแผ่นชิ้นไม้อัด (particleboard) แผ่นใยไม้อัดความหนาแน่นปานกลาง (medium density fiberboard) และไม้อัด (plywood) แผ่นไม้ประกอบที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตหีบศพมีจำนวน 13,995.84 ลูกบาศก์ฟุต แบ่งเป็นไม้อัด 4,968.00 ลูกบาศก์ฟุต แผ่นชิ้นไม้อัด 4,650.24 ลูกบาศก์ฟุต และแผ่นใยไม้อัดความหนาแน่นปานกลาง 4,377.60 ลูกบาศก์ฟุต

แหล่งที่มาของไม้และแผ่นไม้ประกอบ ที่ใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตหีบศพ ผู้ผลิตซื้อมาจากจังหวัดฉะเชิงเทรา

2. วัตถุดิบรอง ที่ใช้ในการผลิตหีบศพ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 ประเภททั่วไป เช่น กาว ตะปู ค้ำขา กระดาษทราย ทินเนอร์ เป็นต้น

2.2 ประเภทตกแต่งให้สวยงาม เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีพ่นสีทอง ตัวเทพพนม ตัวนางฟ้า ตัวก้างปลา ผ้าลูกไม้ แผ่นมุกพลาสติก เป็นต้น

2.3 ประเภทตกแต่งให้สมบูรณ์สำหรับใช้งาน เช่น บานพับ มือจับ เป็นต้น

แหล่งที่มาของวัตถุดิบประเภททั่วไป และประเภทตกแต่งหีบศพให้สมบูรณ์สำหรับใช้งานส่วนใหญ่ผู้ผลิตจะซื้อจากร้านค้าในจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนที่ตั้งซื้อจากจังหวัดกรุงเทพมหานครจะเป็นวัตถุดิบที่นำมาตกแต่งหีบศพเพื่อความสวยงาม ได้แก่ ตัวเทพพนม ตัวนางฟ้า โดยมีตัวแทนมาจำหน่าย หรือไปซื้อเอง

ขั้นตอนการผลิต

หีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทรา มี 2 ประเภท คือ หีบศพไทยแบบหีบบริจาค และหีบศพไทยที่มีการตกแต่ง โดยมีขั้นตอนในการผลิต ดังนี้

1. หีบศพไทยแบบหีบบริจาค มีขั้นตอนการผลิต ดังนี้

1.1 ตัดไม้ให้ได้ขนาดตามที่ต้องการ โดยทั่วไปความยาวตั้งแต่ 183 - 185 เซนติเมตร ความกว้าง 45 - 52 เซนติเมตร และความสูง 40 - 48 เซนติเมตร

1.2 นำไม้ไปทาสีน้ำแล้วนำไปผึ่งให้แห้ง

1.3 นำไม้มาประกอบโครงด้านในโดยใช้ไม้ขนาด 1 นิ้ว ตีประกอบเป็นโครงด้านหัวและท้ายของหีบศพ

1.4 ประกอบไม้ด้านข้างประกอบให้เข้ารูป โดยใช้ตะปูและลูกแม็กยิง

1.5 ประกอบฐาน ถ้ามีจะนิยมทำฐาน 1 ชั้น แต่ส่วนใหญ่ไม่นิยมประกอบฐาน

1.6 ชันยาและอุดรอยร้าวกันซึมด้วยดินสอพอง

1.7 กรูผ้าข้างด้านใน

1.8 ประกอบฝาติดบานพับ และมือจับ

2. หีบศพไทยที่มีการตกแต่ง มีขั้นตอนการผลิต ดังนี้

2.1 ตัดไม้ให้ได้ขนาดความยาว 183-200 เซนติเมตร (ถ้าใช้ไม้จริงก็นำมาประกอบ 2 แผ่น)

2.2 ใช้กบไสไม้ให้เรียบลงดินสอพองอุดรอยร้าว

2.3 นำไม้มาประกอบความกว้าง 45-52 เซนติเมตร ความสูง 40-50 เซนติเมตร ประกอบติดกันโดยใช้กาว

2.4 ประกอบฐานตามความต้องการ เช่น 1 ชั้น, 2 ชั้น, 3 ชั้น, 4 ชั้น และ 5 ชั้น

2.5 ปิดร่องหรืออุดรอยร้าวอีกครั้งด้วยดินสอพอง

2.6 ขัดด้วยกระดาชทรายโดยใช้เครื่องขัด
(นิยมใช้กระดาชทรายเบอร์ 40 ขึ้นไป)

2.7 ใช้ยูริเทนหรือวานิชทาทั้งถูกรอให้แห้ง
(บางโรงงานใช้สีน้ำ)

2.8 ในกรณีทาสีน้ำรอให้แห้งแล้วทาทับด้วย
สีน้ำมัน

2.9 ตกแต่งด้านใน เช่น ขาชั้นตามแนวขอบ
และร่องรูรั้วโดยรอบ โดยใช้ขี้หนูพลาสติกหรือฝ้ายาง
หรือปูแผ่นวามและติดลูกไม้ขอบบนด้านใน เป็นต้น

2.10 ตกแต่งด้านนอก เช่น การติดตัวเทพ
พนม การติดแผ่นมุก การติดลูกไม้ เป็นต้น

ปัญหาการผลิต

ปัญหาด้านการผลิตหีบศพของผู้ประกอบการใน
จังหวัดฉะเชิงเทรา (Table 1) มีดังนี้

1. ขาดเงินทุนหมุนเวียน ผู้ผลิตขาดแคลนเงินทุน
หมุนเวียนสาเหตุมาจากต้องซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต
หีบศพเป็นเงินสด แต่เมื่อทำการผลิตหีบศพออกไป
จำหน่าย ไม่สามารถเก็บเงินสดได้ทันทีเพราะต้องให้
ระยะเวลาการชำระเงินแก่ผู้ซื้อ ประกอบกับไม่มี
แหล่งเงินกู้ยืม ผู้ผลิตจึงต้องการขอรับการสนับสนุน

ด้านการเงินจากรัฐบาล

2. กฎระเบียบของทางราชการ พบว่าระเบียบ
และข้อปฏิบัติเป็นปัญหาที่เพิ่มต้นทุนให้กับการค้า
ธุรกิจ โดยเฉพาะการผลิตที่ต้องใช้ไม้เป็นวัตถุดิบ
จะต้องขออนุญาตตามกฎหมายและระเบียบของทาง
ราชการ การใช้เครื่องจักรต้องมีการขออนุญาตจากกรม
ป่าไม้ต้องใช้ระยะเวลานาน นอกจากนี้ผู้ประกอบการ
ที่ได้ขออนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักร
เพื่อประติษฐกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมายต้องเสีย
ค่าธรรมเนียมในการต่ออายุใบอนุญาตใช้เครื่องจักร
ทุกปี ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนเนื่องจากธุรกิจผลิต
หีบศพเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ใช้เงินทุนน้อย

3. ภาษี พบว่าผู้ผลิตต้องเสียค่าใช้จ่ายด้านภาษี
เช่น ภาษีโรงเรือน ภาษีร้านค้า ทำให้เสียภาษีซ้ำซ้อน
และเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต

4. วัตถุดิบมีราคาแพง เช่น ไม้และแผ่นไม้
ประกอบมีราคาแพงทำให้ต้นทุนการผลิตสูงในขณะที่
ราคาขายเท่าเดิม นอกจากนี้การใช้วัสดุ เช่น ลูกไม้ตก
แต่งประดับบริเวณด้านข้างหีบศพหากปล่อยทิ้งไว้นาน
อาจทำให้เกิดรอยดำทำให้ราคาขายหีบศพต่ำลง

Table 1. Problems of coffin production in Chachoengsao province

Production problem	No.	Percent
1. Lack of fund	5	55.56
2. Official regulation	2	22.22
3. Repetitive tax	2	22.22
4. High raw material price	4	44.44
5. Lack of skill labour	1	11.11

Remarks : more than 1 answer

5. ขาดแรงงานที่มีคุณภาพ เนื่องจากการผลิตหีบศพแบบคริสต์ค่อนข้างยุ่งยาก และต้องใช้ความชำนาญสูง ผู้ผลิตในจังหวัดไม่สามารถผลิตหีบศพรูปแบบดังกล่าวได้ การแก้ปัญหาของผู้ประกอบการโดยการสั่งซื้อหีบศพแบบคริสต์มาจากกรุงเทพมหานคร และจังหวัดชลบุรี

การตลาด

การตลาดของหีบศพผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ส่วนประสมการตลาดของหีบศพ ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด มีรายละเอียดของการศึกษา ดังนี้

ผลิตภัณฑ์

จากการศึกษา พบว่าหีบศพที่จำหน่ายในจังหวัดฉะเชิงเทราสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. หีบศพไทย แบ่งตามลักษณะความแตกต่างของการตกแต่งภายใน ภายนอกและจำนวนชั้นของฐานหีบศพออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 หีบศพไทยแบบหีบบริจาคนั้นเป็นหีบศพไทยที่มีลักษณะเรียบง่าย ใช้วัตถุดิบราคาถูก ไม่มีการตกแต่งใช้สีน้ำทา ถ้ามีคุณภาพดีจะมีการติดตัวเทพพนมซึ่งเป็นแบบธรรมดาที่มีราคาถูก จะไม่มีการสร้างชั้นฐาน หรือ ถ้ามีชั้นฐานโดยทั่วไปมีเพียง 1 ชั้น ด้านในไม่มีการบุผ้านวมหรือตกแต่งด้วยลูกไม้ จะติดเฉพาะผ้าขาว ในบางรายจะใส่ซีลเย็บลงไปในตัวหีบด้านในเพื่อใช้ดูดซับน้ำเหลือง หรือเลือด

1.2 หีบศพไทยที่มีการตกแต่ง เป็นหีบศพแบบไทยที่มีการตกแต่งด้านใน ได้แก่ การติดลูกไม้ การบุผ้านวม เป็นต้น การตกแต่งด้านนอก ได้แก่ การติดลวดลายเทพพนม การประดับด้วยแผ่นมุกพลาสติก การติดลูกไม้ การบุผ้านวม เป็นต้น ตลอดจนการเพิ่มชั้นฐาน จากการศึกษาพบว่าชั้นฐาน ตั้งแต่ 1 ชั้นจนถึง 5 ชั้น นอกจากที่กล่าว

ข้างต้น รูปแบบของหีบศพยังปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของท้องตลาด เช่น การใช้แผ่นไม้ประกอบเป็นวัตถุดิบในการผลิต

2. หีบศพคริสต์ ใช้ไม้สัก หรือ ไม้เฒ่าเป็นวัตถุดิบในการผลิตหีบศพ หีบศพคริสต์ไม่มีการผลิตในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซื้อมาจากโรงงานผลิตหีบศพในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และชลบุรี

คุณภาพของหีบศพ จะขึ้นอยู่กับ ความต้องการของตลาด และความสามารถในการจับจ่ายของผู้บริโภค ถ้าเป็นตลาดล่างไม่มีกำลังซื้อทางร้านก็จะบริจาคหรือลดราคาให้ ส่วนตลาดบนที่มีกำลังซื้อมากขึ้น หีบศพจะมีคุณภาพดี โดยใช้วัตถุดิบที่มีราคาแพงขึ้น มีการประดับตกแต่งทั้งภายในและภายนอก และใช้ไม้เป็นวัตถุดิบในการทำหีบศพ เป็นต้น

ขนาดของหีบศพ จะมีขนาดความยาวมาตรฐานอยู่ระหว่าง 183-200 เซนติเมตร ความกว้างประมาณ 45-52 เซนติเมตร และความสูงประมาณ 40-50 เซนติเมตร

การรับประกันและการรับคืน ผู้ผลิตทุกรายจะให้บริการจัดส่งหีบศพให้ร้านค้าและผู้ซื้อ และมีการรับประกันโดยตกลงจะรับคืนกรณีหีบศพมีการชำรุดเสียหาย ทั้งในกรณีผู้ผลิตจำหน่ายให้กับร้านค้าหีบศพหรือผู้ซื้อ

ราคา

ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อราคาของหีบศพ มีดังนี้

1. ไม้ที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตหีบศพ ถ้าหีบศพใช้ไม้ทั้งตัวหีบ เช่น ไม้กระบาก ไม้ทุเรียน และไม้จามจุรี เป็นต้น ราคาของหีบศพจะสูงกว่าหีบศพที่ใช้แผ่นไม้ประกอบ เช่น ไม้เฒ่า แผ่นไม้เฒ่าความหนาแน่นปานกลาง และแผ่นชั้นไม้เฒ่าเป็นวัตถุดิบหีบศพที่มีราคาถูกที่สุดจะใช้ไม้ที่ได้มาจากกิ่งไม้

จามจุรีเป็นวัตถุดิบในการผลิตหีบศพ ราคาประมาณ
หีบละ 700 บาท เท่านั้น

2. วัสดุที่ใช้ตกแต่งหีบศพให้สวยงาม เช่น การ
ติดลูกไม้ การบุฉนวน เป็นต้น ราคาของหีบศพจะสูงขึ้น
และถ้าวัสดุสำเร็จรูปมาตกแต่งหีบศพ เช่น แผ่นมุก
พลาสติก ราคาของหีบศพก็จะสูงขึ้นตามไปด้วย

3. ปริมาณชิ้นฐานที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากต้องใช้ไม้
เพิ่มขึ้นราคาของหีบศพก็จะสูงขึ้น ราคาของหีบศพ
โดยเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นประมาณ 500 บาท ต่อชิ้นฐานที่
เพิ่มขึ้น 1 ชิ้น

4. ขนาดความกว้างของหีบศพที่เพิ่ม หีบศพมี
ความกว้างเพิ่มขึ้นจากขนาดความกว้างมาตรฐาน 45

-52 เซนติเมตร ราคาของหีบศพจะสูงขึ้นประมาณ
200 บาทต่อลูก

ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวข้างต้นจะมีผลต่อราคาของ
หีบศพ ราคาของหีบศพที่โรงงานจำหน่ายแบ่งออกเป็น
ราคาขายส่ง และราคาขายปลีกดังแสดงใน Table 2

ผู้ผลิตหีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทราส่วนใหญ่
จำนวน 6 ราย หรือร้อยละ 66.67 จะให้เครดิตในการ
ชำระเงิน 7-15 วัน แก่ร้านค้าหีบศพที่มีการจ่ายเงิน
ตามกำหนด มีจำนวน 3 ราย หรือร้อยละ 33.33 ที่
จะไม่ให้เครดิตเลย เนื่องจากประสบปัญหาในการเรียกเก็บ
เงิน

Table 2. Type and price of coffins produced in Chachoengsao province

Coffin type	Wholesale price (baht/coffin)	Retailed price (baht/coffin)
1. Contributed Thai coffin	700 - 1,200	850 - 1,600
2. Thai coffin with 1 bases level	1,400 - 4,000	2,200 - 5,500
3. Thai coffin with 2 bases level	1,700 - 6,500	3,000 - 6,500
4. Thai coffin with 3 bases level	1,900 - 6,000	3,500 - 7,500
5. Thai coffin with 4 bases level	2,400 - 9,500	4,500 - 9,500
6. Thai coffin with 5 bases level	6,000	7,000

Remarks : different price due to different raw material

การจัดจำหน่าย

ที่ตั้งของโรงงานผลิตหีบศพทุกแห่งอยู่ริมถนนและ
เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคในท้องถิ่นเป็นอย่างดี ประกอบ
กับมีจุดเด่น เช่น ตั้งอยู่ใกล้วัด โรงเรียน และสมาคมที่
เกี่ยวข้องกับการเก็บศพ อาทิ พุทธสมาคมอุปถัมภ์
แห่งประเทศไทย เป็นต้น ทำให้ผู้ประกอบการใน
ปัจจุบันมีความได้เปรียบสูง การจัดจำหน่ายหีบศพ

ของผู้ผลิตหีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทราปี พ.ศ. 2546
พบว่า การจำหน่ายหีบศพของผู้ผลิตในจังหวัดฉะเชิง-
เทรา มีจำนวน 5,026 ลูก โดยมีการจำหน่ายให้ร้านค้า
ปลีก จำนวน 4,618 ลูก คิดเป็นร้อยละ 91.88 ซึ่งเป็น
ร้านค้าปลีกในจังหวัดฉะเชิงเทรา 1,700 ลูก คิดเป็น
ร้อยละ 33.82 และจำหน่ายให้กับร้านค้าปลีกในจังหวัด
อื่นๆ เช่น ชลบุรี ลพบุรี ปราจีนบุรี หนองบัวลำภู เป็นต้น
จำนวน 2,918 ลูก คิดเป็นร้อยละ 58.06 จำหน่ายให้

ผู้บริโภคในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 390 ลูก คิดเป็นร้อยละ 7.76 และจำหน่ายผ่านตัวแทนในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 18 ลูก คิดเป็นร้อยละ 0.36 (Figure 1)

การจำหน่ายหีบศพพบว่าผู้ผลิตจำนวน 5 ราย หรือร้อยละ 55.56 จำหน่ายหีบศพเฉพาะในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่อยู่ในท้องที่เดียวกันกับที่ตั้งของโรงงาน มีจำนวน 1 ราย หรือร้อยละ 11.11 ที่จำหน่ายหีบศพภายในจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดใกล้เคียงคือ จังหวัดปราจีนบุรี ส่วนที่เหลือ 3 ราย หรือร้อยละ 33.33 จำหน่ายหีบศพให้กับร้านค้าปลีกในจังหวัดและจังหวัดที่อยู่ห่างไกล การขนส่งหีบศพภายในจังหวัดไม่ค่อยประสบปัญหา แต่การขนส่งหีบศพไปต่างจังหวัดจะพบปัญหาเรื่องการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ ปัญหาการร่วนหล่นของหีบศพระหว่างการขนส่งในกรณีที่มีการจัดเรียงไม่เรียบร้อยหรือประสบอุบัติเหตุ

การส่งเสริมการตลาด

การส่งเสริมการตลาดของผู้ผลิตหีบศพ ได้แก่ การบริการขนส่งมากที่สุด จำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยให้บริการขนส่งหีบศพไปยังร้านค้าหีบศพที่ผู้ค้าสั่งซื้อหรือขนส่งไปที่วัดสำหรับการจำหน่ายให้กับผู้ซื้อโดยตรง การขนส่งภายในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่อยู่ภายในเขตอำเภอที่ตั้งของโรงงานผลิตระยะทางไม่เกิน 50 กิโลเมตร และการขนส่งไปยังต่างจังหวัดระยะทางเกินกว่า 100 กิโลเมตร รองลงมา คือ การให้เครดิต โดยให้ระยะเวลาการชำระเงินแก่ร้านค้าหีบศพที่มีการจ่ายเงินตามกำหนด เป็นเวลา 7-15 วัน จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.67 การบริการศึกษาศพและการลดราคาจำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 44.44 โดยผู้ขายจะลดราคาให้กับผู้ซื้อที่มีความคุ้นเคยในราคาขายปลีก ลูกละ 100-1,500 บาท และมีการแถมใบชาใส่ศพจำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.22 (Table 3)

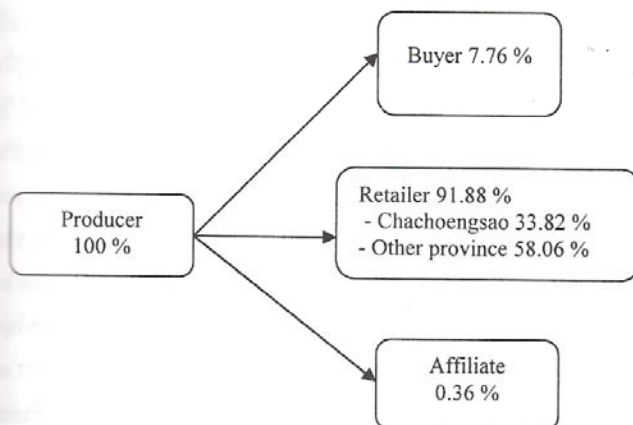

Figure 1. Marketing channel of coffin in Chachoengsao province.

Table 3. Pattern of marketing promotion of coffin producers in Chachoengsao province

Pattern of marketing promotion	No.	Percent
1. Dead body injection service	4	44.44
2. Providing free tea - leaves	2	22.22
3. Transportation service	9	100.00
4. Price discount	4	44.44
5. Credit service	6	66.67

ปัญหาและอุปสรรคทางการตลาด

1. **ผลิตภัณฑ์** จากการศึกษา พบว่ารูปแบบของหีบศพค่อนข้างเหมือนกัน ทำให้ไม่มีความแตกต่างในตัวสินค้าของแต่ละราย วัสดุที่นำมาผลิตหีบศพ โดยเฉพาะไม้ในฤดูฝนจะมีปัญหาเรื่องความชื้นของไม้ เมื่อนำไม้มาผลิตทำให้เกิดความเสียหาย และคุณภาพของลูกไม้ที่นำมาผลิตหีบศพหากเก็บไว้นานจะมีปัญหาเกิดรอยดำทำให้ราคาตก ดังนั้นผู้ประกอบการจึงหลีกเลี่ยงการใช้ลูกไม้มาประดิษฐ์ ตกแต่งนอกจากมีการสั่งทำ

2. **ราคา** ผู้ประกอบการบางรายมีปัญหาด้านการเพิ่มต้นทุนการตลาดเนื่องจากมีการแข่งขันของผู้ประกอบการในพื้นที่รายอื่นมีการให้บริการเสริมมากขึ้น เช่น การแถมพวงหรีด ทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของกิจการโดยมีการลดราคาและแจกพวงหรีด ทำให้ต้นทุนการดำเนินการสูงขึ้น

3. **การจัดจำหน่าย** ผู้ประกอบการจะมีปัญหาด้านการขนส่งหีบศพในกรณีที่ต้องจัดส่งในระยะทางไกล และในฤดูฝนจะมีต้นทุนเพิ่มขึ้น ในเรื่องของสินค้าคงคลังผู้ประกอบการมีความจำเป็นต้องมีการสำรองหีบศพ (stock) เพื่อให้ผู้ซื้อสามารถเลือกหีบศพได้ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

4. **การส่งเสริมการตลาด** ไม่สามารถดำเนินการในรูปแบบของการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ได้เท่าที่ควร เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องของค่านิยม ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวถือเป็นสิ่งอัปมงคล

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการตลาดของหีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า ผู้ประกอบการผลิตหีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทราจัดได้ว่าเป็นผู้ประกอบการรายย่อย เครื่องจักรของโรงงานผลิตหีบศพประกอบด้วย เลื่อยวงเดือน เครื่องขัด และกบไสไม้ไฟฟ้ามีกำลังแรงม้าของเครื่องจักรอยู่ระหว่าง 2.5-12.00 แรงม้า วัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิตหีบศพในปี พ.ศ. 2546 ได้แก่ ไม้ชนิดของไม้ที่ใช้ในการทำหีบศพ ได้แก่ ไม้กระบาก ไม้จามจุรี และไม้ทุเรียน มีปริมาณการใช้ทั้งสิ้นรวม 9,119.55 ลูกบาศก์ฟุต และใช้แผ่นไม้ประกอบ รวม 13,995.84 ลูกบาศก์ฟุต แบ่งเป็น ไม้อัด 4,968.00 ลูกบาศก์ฟุต แผ่นชิ้น ไม้อัด 4,650.24 ลูกบาศก์ฟุต และแผ่นใย ไม้อัดความหนาแน่นปานกลาง 4,377.60 ลูกบาศก์ฟุต ส่วนวัตถุดิบรองที่ใช้ในการทำหีบศพ ได้แก่ กาว ตะปู ค้อน ฆ้อน ทราย ทินเนอร์ สีน้ำมัน ตัวเทพ ตัวนางฟ้า ผ้าลูกไม้ บานพับ เป็นต้น หีบศพที่ผลิตได้ทั้งหมด 5,026 ลูก ปัญหาที่พบในการผลิตหีบศพได้แก่ 1) ขาดเงินทุนหมุนเวียน

- 2) วัดอุทิศมีราคาแพง 3) กฎระเบียบของทางราชการ
4) ภาษีซ้ำซ้อน และ 5) ขาดแรงงานที่มีคุณภาพ

หีบศพที่จำหน่ายในจังหวัดฉะเชิงเทรา มี 2 ประเภท คือ หีบศพไทยและหีบศพคริสต์ ซึ่งมีลักษณะรูปแบบแตกต่างตามการตกแต่ง และการใช้วัตถุดิบในการผลิต ขนาดของหีบศพมีความยาวอยู่ระหว่าง 183-200 เซนติเมตร ความกว้างประมาณ 45-52 เซนติเมตร และความสูงประมาณ 40-50 เซนติเมตร ราคาของหีบศพขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ไม้ที่ใช้ในการผลิต การเพิ่มปริมาณชั้นฐานของหีบศพ การเพิ่มขนาดความกว้างของหีบศพ ตลอดจนการเพิ่มวัสดุในการตกแต่ง เช่น การติดลูกไม้ การบุฉนวน เป็นต้น ช่องทางการจำหน่าย พบว่าผู้ผลิตจะจำหน่ายหีบศพให้กับร้านค้าปลีกสูงสุด จำนวน 4,618 ลูก คิดเป็นร้อยละ 91.88 รองลงมา จำหน่ายหีบศพให้ผู้บริโภคในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 390 ลูก คิดเป็นร้อยละ 7.76 และจำหน่ายผ่านตัวแทนในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 18 ลูก คิดเป็นร้อยละ 0.36 การส่งเสริมการตลาดของผู้ประกอบการผลิตหีบศพมี 5 ลักษณะ คือ การบริการขนส่งหีบศพ คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมา คือ การให้เครดิตในการชำระเงินคิดเป็นร้อยละ 66.67 การบริการฉีดยาศพ และการลดราคาคิดเป็นร้อยละ 44.44 และการแถมใบใส่ศพ คิดเป็นร้อยละ 22.22

หน่วยงานของรัฐควรหันมาให้ความสนใจผู้ผลิตหีบศพในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการให้ความสนับสนุนด้านการให้กู้ยืมเงินเพื่อลงทุนผลิตหีบศพ เนื่องจากผู้

ประกอบการส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการผลิตหีบศพ ถ้าหากผู้ประกอบการได้รับความช่วยเหลือด้านการจัดหาแหล่งเงินทุนให้ก็จะสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้และจะมีเงินสำรองในการพัฒนารูปแบบการผลิตหีบศพที่เสียต้นทุนต่ำ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ซื้อ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาแก้ไขระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการขออนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรม ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส เพื่อเป็นการสร้างสิ่งจูงใจให้ผู้ผลิตหีบศพทำการขออนุญาตใช้เครื่องจักรอย่างถูกต้อง ซึ่งจะช่วยลดการควบคุมดูแล และแก้ไขปัญหาในการดำเนินธุรกิจหีบศพในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2546. ประกาศสำนักทะเบียน เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2545. ประชากร ปี 2545.
แหล่งที่มา: <http://www.dola.go.th/stat/y-stat 45.htm>, 2 สิงหาคม 2546.
สำนักงานป่าไม้จังหวัดฉะเชิงเทรา. 2546. แบบสรุปประเภทและจำนวนผู้รับอนุญาตประกอบกิจการอุตสาหกรรม ไม้ในท้องที่จังหวัดฉะเชิงเทรา, ฉะเชิงเทรา. (อัครานา)